

Európai
Bizottság

Az Ön szociális biztonsági jogai

Spanyolországban

A tájékoztatóban szereplő információkat az EU szociális védelemről szóló kölcsönös tájékoztatási rendszerének (MISSOC) nemzeti kapcsolattartóival szoros együttműködésben állítottuk össze és tettük naprakésszé. A MISSOC hálózatáról további tájékoztatás olvasható a következő címen:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hu&catId=815>

A tájékoztató általánosan ismerteti az egyes országokban alkalmazandó szociális biztonsági előírásokat. Részletesebb információkat a MISSOC egyéb kiadványaiban talál, amelyek a fenti hivatkozásra kattintva érhetők el. Felveheti a kapcsolatot a tájékoztató I. mellékletében felsorolt illetékes hatóságokkal és intézményekkel is.

Az Európai Bizottság, valamint a nevében eljáró személyek nem vállalnak felelősséget az ebben a kiadványban szereplő információk felhasználásáért.

TARTALOMJEGYZÉK

I. fejezet: Általános tudnivalók, szervezet és finanszírozás	5
Általános tudnivalók	5
A szociális védelem szerkezete	7
Finanszírozás	8
II. fejezet: Egészségügyi ellátások.....	9
Mikor jogosult egészségügyi ellátásokra?	9
Finanszírozott ellátások	10
Az egészségügyi ellátások igénybevétele	10
III. fejezet: Táppénz	12
Mikor jogosult táppénzre?	12
Finanszírozott ellátások	12
A táppénz igénybevétele	13
IV. fejezet: Anyasági és apasági ellátások	14
Mikor jogosult anyasági vagy apasági ellátásokra?	14
Finanszírozott ellátások	14
Az anyasági és az apasági ellátások igénybevétele	15
V. fejezet: Rokkantsági ellátások	16
Mikor jogosult rokkantsági ellátásokra?	16
Finanszírozott ellátások	17
A rokkantsági ellátások igénybevétele	18
VI. fejezet: Öregségi nyugdíjak és ellátások.....	19
Mikor jogosult öregségi ellátásokra?.....	19
Finanszírozott ellátások	20
Az öregségi ellátások igénybevétele	21
VII. fejezet: Túlélő hozzátartozói ellátások.....	22
Mikor jogosult túlélő hozzátartozói ellátásokra?	22
Finanszírozott ellátások	23
A hozzátartozói ellátások igénybevétele.....	24
VIII. fejezet: Munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátások	25
Mikor jogosult munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátásokra?	25
Finanszírozott ellátások	25
Munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátások igénybevétele.....	26
IX. fejezet: Családi ellátások	27
Mikor jogosult családi ellátásokra?	27
Finanszírozott ellátások	27
A családi ellátások igénybevétele	27
X. fejezet: Munkanélküliség	28
Mikor jogosult munkanélküli-ellátásokra?	28
Finanszírozott ellátások	29
A munkanélküli-ellátások igénybevétele.....	30
XI. fejezet: Minimumjövedelem	31
Mikor jogosult a minimumjövedelemhez kapcsolódó ellátásokra?	31
Finanszírozott ellátások	32
A minimumjövedelemhez kapcsolódó ellátások igénybevétele.....	33
XII. fejezet: Tartós ápolás-gondozás	35
Mikor jogosult tartós ápolás-gondozásra?.....	35
Finanszírozott ellátások	35

Tartós ápolás-gondozás igénybevétele.....	36
Melléklet: Az intézmények kapcsolattartási adatai és hasznos honlapok.....	37

I. fejezet: Általános tudnivalók, szervezet és finanszírozás

Általános tudnivalók

A spanyol szociális biztonsági rendszer két védelmi szinten, illetve módon működik: ezek a járulékalapú rendszer és a nem járulékalapú rendszer.

A járulékalapú rendszer

A szociális biztonsági rendszer a következő két járulékalapú alrendszerből áll:

- valamennyi, a különleges rendszerekhez nem tartozó munkavállalóra és egyes közalkalmazotti besorolásokra vonatkozó általános rendszer;
- három célzott rendszer az önálló vállalkozókra, a szénbányákban foglalkoztatott munkavállalókra és a tengerészekre vonatkozóan.

Különleges védelmi rendszer vonatkozik a diákokra (iskolai biztosítás). Ezenkívül különleges járulékalapú alrendszer vonatkozik a közalkalmazottakra.

A nem járulékalapú rendszer

Nem járulékalapú ellátásokra jogosultak azok, akik különleges szükséghelyzetben vannak, és jövedelmük nem éri el a törvényben meghatározott szintet, még akkor is, ha soha nem fizettek járulékot vagy nem fizettek elég hosszú ideig járulékot ahhoz, hogy jogosultak legyenek a járulékalapú alrendszer keretében nyújtott ellátásokra.

A nem járulékalapú ellátások a következők:

- orvosi ellátások;
- öregségi és rokkantsági nyugdíjak;
- különleges munkanélküli-segélyek (*subsídio por desempleo*);
- családi támogatások;
- nem járulékalapú anyasági támogatás (*subsídio por maternidad de naturaleza no contributiva*) (anyagi helyzetétől független).

Ezenfelül bizonyos rokkant kategóriákba tartozó személyek kiegészítő ellátásokat igényelhetnek a központi és a helyi kormányzattól. E szociális segélyt elsősorban az idősek és rokkantak vehetik igénybe.

Önkéntes biztosítás

Spanyolországban a szociális biztonsági rendszerrel külön megállapodást lehet kötni, amelynek célja általánosságban, bizonyos meghatározott esetekben a szociális biztonsági ellátásokra való jogosultság megszerzése vagy kiterjesztése.

Bizonyos helyzetekben azonban e megállapodás a gyakorlott tevékenység szerinti szociális biztonsági rendszerhez való kapcsolódást vonhatja maga után, amely esetben a járulékfizetés kizárólag az érdekeltet terheli.

Belépés

A spanyolországi munkakezdés előtt az előírt határidőn belül nyilvántartásba kell vetetnie magát a szociális biztonsági rendszerben, és be kell lépnie a gyakorolt keresőtevékenység típusának megfelelő alrendszerbe. Amennyiben Ön önálló vállalkozó, ezt a nyilvántartásba vételt és belépést Önnek kell kérelmeznie. Amennyiben Ön munkavállaló, erről munkáltatójának kell gondoskodnia.

A szociális biztonsági rendszerben történő nyilvántartásba vétel kötelező és a kedvezményezett teljes szolgálati ideje alatt érvényes. Ezt csak egyszer kell megtenni, az első munkába állás alkalmával.

Nyilvántartásba vételekor Ön kap egy nyilvántartási igazolványt, amelyben szerepelnek személyes adatai, valamint az Ön személyes társadalombiztosítási azonosítója. Ez a szám az Ön teljes szolgálati ideje alatt változatlan marad, és a szociális biztonsági rendszer egészére vonatkozik. Ezt az okmányt gondosan őrizze meg.

Ugyanarra a keresőtevékenységre vonatkozóan senki sem lehet párhuzamosan két alrendszerben biztosított. A megfelelő szociális biztonsági alrendszerben történt nyilvántartásba vételt és a foglalkoztatás megkezdését követően az adott személy elkezd fizetni a szociális biztonsági járulékokat, és automatikusan biztosítottá válik. A munkavállaló helyzetében esetlegesen bekövetkező változások – például munkahelyváltás, munkanélküli időszak stb. – befolyásolhatják a munkavállaló biztosított helyzetét. A járulékfizetéssel kísért, foglalkoztatásban töltött időszakokat „*altas*”-nak hívják. A keresőtevékenység nélküli időszakok elnevezése „*bajas*”.

A foglalkoztatás és a járulékfizetés megléte alapvető feltétele az ellátásra való jogosultságnak. Meg kell azonban jegyezni, hogy több olyan helyzet is van, amely biztosítási időszaknak („*altas asimilada*”) tekinthető annak ellenére, hogy az érintett személy semmiféle keresőtevékenységet nem folytat.

Továbbá a szükséges feltételek megléte esetén az, aki nem áll járulékfizetéssel járó munkaviszonyban, öregségi nyugdíjra, tartós keresőképtelenség (abszolút tartós keresőképtelenség vagy súlyos keresőképtelenség) esetében járó nyugdíjra, haláleseti és túlélő hozzátartozói ellátásokra (kivéve a temetési költségekre vonatkozó támogatást) jogosult lehet.

A köztisztviselőkre vonatkozó különleges rendszer

Ez a különleges rendszer a köztisztviselőkre és a katonai szervezetek közalkalmazottaira, valamint az egyéb állami alkalmazottakra vonatkozik. Figyelembe kell venni, hogy bizonyos köztisztviselői besorolások az általános szociális biztonsági rendszer alá tartoznak.

Ez a rendszer a következőkre terjed ki:

- a köztisztviselők;
- a hivatásos katonai személyzet;
- a bíróságok, a jogalkotás és más alkotmányos vagy állami szervek köztisztviselői, amennyiben a rájuk vonatkozó jogszabályok ezt előírják.

A szociális védelem szerkezete

A spanyol szociális biztonsági rendszert a következő szervek irányítják.

Az Általános Társadalombiztosítási Pénztár (*Tesorería General de la Seguridad Social, TGSS*) feladata a vállalkozások regisztrálása, a munkavállalók és az önálló vállalkozók nyilvántartásba vétele, valamint foglalkoztatási és a szociális biztonsági rendszerbe történő járulékfizetési helyzetüknek, a járulékok beszedésének és az ellátások folyósításának az ellenőrzése. Ezenkívül ellátja a Szociális Biztonsági Tartalékalap irányítását.

A Nemzeti Társadalombiztosítási Intézet (*Instituto Nacional de la Seguridad Social, INSS*) egy olyan szerv, amelynek feladata a különböző rendszerek által meghatározott, valamennyi pénzbeli ellátás – kivéve a tengerészek különleges rendszerének ellátásait, a nem járulékalapú öregségi és rokkantsági nyugdíjakat, valamint a munkanélküli-ellátásokat –, továbbá valamennyi rendszerben – beleértve a tengerészek különleges rendszerét is – a családi támogatások nyújtása és kiszámítása.

A Tengerészeti Szociális Intézetnek (*Instituto Social de la Marina, ISM*) kettős feladata van: ez a szerv foglalkozik a tengerészeti és halászati ágazat szociális kérdéskörével, valamint ez a szerv felelős a tengerészek különleges szociális biztonsági rendszerének irányításáért.

Az egészségügyi ellátást az autonóm közösségek alá tartozó egészségügyi szolgálatok irányítják, Ceuta és Melilla városokban azonban ez a Nemzeti Egészségügyi Igazgatási Intézet (*Instituto Nacional de Gestion Sanitaria, INGESA*) feladata.

Az Idősek és a Szociális Szolgáltatások Intézete (*Instituto de Mayores y Servicios Sociales, IMSERSO*) az autonóm közösségek mellett a nem járulékalapú rendszer keretében nyújtott nyugdíjak, az időseknek és a fogyatékkal élőknek járó ellátások, valamint a szociális szolgáltatások kezelését végzi. Hatáskörébe tartozik a tartós ápolás-gondozási rendszerek igazgatása is.

Az Állami Foglalkoztatási Közszolgálat (*Servicio Público de Empleo Estatal, SPEE*) feladata a munkanélküli-ellátások kezelése és ellenőrzése, valamint az autonóm közösségekkel együtt és a foglalkoztatási ügynökségek közvetítésével (*Oficinas de Empleo*) a munkanélküliek számára álláskeresési politikák kidolgozása.

A köztisztviselőkre vonatkozó különleges rendszerek igazgatását e célból létrehozott állami szervezetek látják el.

Jogorvoslat

Amennyiben nem ért egyet valamely szociális biztonsági szerv döntésével, az érintett szervnél panasszal élhet. Erre a határozatról szóló értesítés időpontjától számított harmincnapos határidőn belül van lehetősége. Amennyiben az érintett szerv elutasítja panaszát, a lakóhelye szerinti szociális bírósághoz (*Juzgado de lo social*) fellebbezést nyújthat be. Ezt követően az autonóm közösség azon legfelsőbb bíróságánál fellebbezhet, amelyhez a vitatott határozatot hozó szociális bíróság tartozik.

Finanszírozás

A járulékfizetési kötelezettség a vonatkozó tevékenység kezdetétől él. A járulékokat a járulékmérték elnevezésű százalékos mérték alkalmazásával, a járulékalapra vonatkoztatva számítják ki. A járulékalapokat és a járulékmértékeket évente a kormány határozza meg.

Az általános rendszerben a járulékalap megközelítőleg a munkavállaló reálbérének felel meg. Létezik azonban egy, a szakmaközi minimálbérnek (*SMI*) megfelelő alsó határérték, amelyet teljes munkaidős tevékenység esetén a bér hatodrészevel megemelnek, valamint egy, a minimálbér ötszörösénél valamivel magasabb felső határérték.

Az önálló vállalkozók különleges rendszerbe történő belépése azt jelenti, hogy legalább a megállapított minimális összeg alapján kell járulékot fizetniük, miközben az érdekelt fizethet járulékot a megállapított minimális és maximális összeg közötti magasabb összeg alapján is. Az érdekelt a későbbiekben a meghatározott határokon belül megváltoztathatja a járulékalapot. Bizonyos feltételek mellett az önálló vállalkozók önként növelhetik a védelem szintjét, hogy az a munkahelyi balesetek és a foglalkozási megbetegedések kockázatait is magában foglalja.

Az önálló vállalkozó saját járulékát maga fizeti meg. A munkavállaló javadalmazásának kifizetésekor a munkáltató levonja a mindkettőjüket terhelő járulékrészt, és továbbítja az Általános Társadalombiztosítási Pénztárnak (*TGSS*). A munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések tekintetében fizetendő járulékok kizárólag a munkáltatót terhelik.

A tartós ápolás-gondozási ellátásokat az állam és az autonóm közösségek (*Comunidades Autónomas*) finanszírozzák a települési intézményekkel együttműködésben és adott esetben a kedvezményezettek közreműködésével. A családi ellátásokat adóbevételekből finanszírozzák.

A köztisztviselőknek a megfelelő biztosítási program, illetve nyugdíjpénztár részére kell járulékot fizetniük.

II. fejezet: Egészségügyi ellátások

Mikor jogosult egészségügyi ellátásokra?

A biztosítottak köre

- A szociális biztonsági rendszerbe belépett és nyilvántartásba vett, vagy azzal egyenértékű helyzetben lévő munkavállalók. Ezen ellátások tekintetében a munkavállalókat akkor is teljes jogú belépőnek kell tekinteni, ha munkáltatójuk nem tett eleget kötelezettségeinek.
- A nyugdíjak jogosultjai és a szociális biztonsági rendszertől időszakos ellátásban részesülők;
- Munkanélküliek, akik kimerítették a munkanélküli-ellátás vagy -járadék keretét.

Egészségbiztosítási fedezettel rendelkeznek továbbá bizonyos feltételek mellett a biztosítottak családtagjai, amennyiben Spanyolországban élnek:

- a jogosult házastársa vagy aki az igénylés benyújtásakor már legalább egy éve együtt él vele, valamint e személy gyermekei.
- A jogosult vagy házastársa egyenes leszármazottai, bármilyen legyen is a jogi értelemben vett leszármazás, a biztosított testvérei és a ténylegesen nevelőszülőnél elhelyezett gyermekek, ha 26 évnél fiatalabbak vagy ha rokkantságuk mértéke legalább 65%.
- Az örökbefogadott gyermekek és a nevelőszülői elhelyezésben részesülő kiskorúak, az örökbefogadási eljárás befejezéséig, ha 26 évnél fiatalabbak vagy ha rokkantságuk mértéke legalább 65%.
-

A külön élők vagy elváltak, valamint azok, akiknek a házasságát semmisnek nyilvánították és akik más címen nem jogosultak ezekre az ellátásokra, szintén rendelkezhetnek egészségbiztosítási fedezettel, feltéve, hogy az elsődleges kedvezményezett egészségügyi ellátásra jogosult.

A spanyol emigránsok bizonyos kategóriába tartozók és egyes családtagjaik ideiglenes spanyolországi tartózkodásuk alatt vagy végleges visszatérésük esetén beléphetnek az egészségbiztosítási rendszerbe, amennyiben más címen nem jogosultak egészségügyi ellátásokra.

Továbbá egészségügyi ellátás jár azoknak lakosoknak is, akiknek a jövedelme nem haladja meg a törvényben megállapított határértéket. E tekintetben elsősorban a lakóhelyreés a társadalombiztosítási fedezet hiányára vonatkozó részletes feltételek vannak érvényben. Amennyiben ezek a feltételek nem teljesülnek, az érintett csak súlyos megbetegedés vagy baleset esetén nyújtott sürgősségi ellátásra jogosult.

Nem köthető biztosítási megállapodás olyan keresőtevékenységre, amely az abból származó jövedelem csekély összege miatt nem biztosítja az alapvető megélhetést.

Finanszírozott ellátások

Egészségügyi ellátások

A nemzeti egészségügyi rendszer az autonóm közösségekkel vagy az *INGESA*-val kötött szerződés hatálya alá tartozó otthoni, illetve egészségügyi központban vagy (magán- vagy köz-) kórházban végzett orvosi kezeléseket fedezi.

A kórházi ápolást és a sürgősségi egészségügyi központban nyújtott sürgősségi ellátást (kórházi ápolással vagy anélkül) szintén fedezi a nemzeti egészségügyi rendszer. A mentőszolgálat igénybevételének költségeit a nemzeti egészségügyi rendszer megtéríti.

A nemzeti egészségügyi rendszer gyógyszereket, sebészeti protéziseket és ortopédiai eszközöket, valamint hagyományos kerekes székeket bocsát rendelkezésre. Nem fedezi azonban a fogászati protézisek és a szemüvegek költségeit.

Ingyenes rehabilitáció vehető igénybe, ha a kezelőorvos ezt szükségesnek ítéli. Bizonyos feltételekkel fürdőkúra formájában nyújtott kezelés is lehetséges.

Végül a tengeren tartózkodó hajók rádión keresztül a nap bármely szakában orvosi tanácsot kaphatnak a Tengerészeti Szociális Intézettől (*ISM*).

A különleges rendszerekre vonatkozó különös szabályok

A tengerészek különleges szociális biztonsági rendszerében különleges rendelkezések vonatkoznak a fedélzeten vagy a külföldi kikötőkben bekövetkező balesetekre és betegségekre.

Különleges programok a fogyatékkal élők számára

A nemzeti egészségügyi rendszer a rokkantak számára gyógyszereket biztosít. Léteznek funkcionális és pszichoterápiás rehabilitációs programok, pszichológiai kezelések és pszichológiai tanácsadás, általános és szakirányú nevelési programok, munkahelyi rehabilitáció, szakmai beilleszkedési programok stb.

A 3 évesnél idősebb fogyatékkal élők, akik legalább 33%-os rokkantsággal élnek és nem tudják használni a tömegközlekedést, a közlekedési költségek tekintetében mobilitási juttatásban vagy támogatásban részesülhetnek.

Az egészségügyi ellátások igénybevétele

Az egészségügyi ellátás igénybevételéhez be kell mutatnia a „nemzeti egészségügyi rendszer felhasználói kártyáját” (*tarjeta de usuario del Sistema Nacional de Salud*).

Az orvosi ellátás általában ingyenes, bár a fogászati ellátást a rendszer nem fedezi teljes mértékben. Ambuláns kezelés esetén a gyógyszerek bizonyos kedvezményezettek, többek között a nem járulékalapú nyugdíjak kedvezményezettjei, munkanélküliek, akik kimerítették a munkanélküli-járadék keretét és a munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés következtében ellátásban részesülő kedvezményezettek számára ingyenesek. A többi kedvezményezettnek ezt részben ki

kell fizetnie (a gyógyszer árának 10-60%-át, a kedvezményezett jövedelmétől függően). A kórházi kezelés keretében kapott gyógyszerek ingyenesek.

Amennyiben Ön a fő biztosított (általában házastársa) kedvezményezettjeként orvosi ellátásra jogosult és már nem élnek együtt, saját részére és az Önnel együtt élő gyermekei részére is kérhet orvosi ellátási kártyát. E célból a Nemzeti Társadalombiztosítási Intézetnek (INSS) az Ön lakóhelye szerinti tartományi igazgatóságához kell fordulnia.

Az egészségügyi ellátást kizárólag az autonóm közösségek egészségügyi szolgáltató központjai hálózatának keretében nyújtják (kivéve Ceuta és Melilla városát, ahol az egészségügyi ellátást a Nemzeti Egészségügyi Igazgatási Intézet (INGESA) vagy az elismert egészségügyi központok (*Centros médicos concertados*) biztosítják). Az egyéb egészségügyi központokban nyújtott orvosi ellátást rendszerint nem fedezi a nemzeti egészségügyi rendszer.

Ha háziorvoshoz, gyermekorvoshoz vagy fogorvoshoz kíván fordulni, ezt közvetlenül megteheti. Amennyiben egyéb szakorvoshoz kell fordulnia, háziorvosának beutalójára van szüksége. A beteg lakóhelyének egészségügyi szolgáltatási területén belül választhat egy háziorvost és egy gyermekorvost, feltéve, hogy a választott orvos betegeinek száma nem haladja meg az egészségügyi szolgáltatási területre megállapított maximális kvótát. A sürgősségi esetek kivételével a kórházi ápolást szakorvosi beutalóval lehet igénybe venni.

Kórházválasztásra általában nincs lehetőség. A betegeket a lakóhelyük szerint illetékes kórházba utalják – kivéve sürgősségi esetben, amikor bármely kórház nyújthat ellátást.

III. fejezet: Táppénz

Mikor jogosult táppénzre?

Ideiglenes keresőképtelenség (*incapacidad temporal*) esetén járó táppénzt azok a személyek kapnak, akik a szociális biztonsági rendszernek járulékot fizetnek és betegség vagy baleset miatt kénytelenek felfüggeszteni tevékenységüket.

A nem mezőgazdaságban tevékenykedő önálló vállalkozókra különleges feltételek vonatkoznak. Ők a táppénzellátásra önkéntesen biztosítást köthetnek. A táppénzre jogosító biztosítást az önálló vállalkozói tevékenység kezdetekor vagy minden év október 1-je előtt köthetik meg.

Táppénzre az jogosult, aki az előző öt év során összesen 180 napi járulékfizetést teljesített.

Finanszírozott ellátások

Táppénz

Az ideiglenes keresőképtelenségi ellátásokat rendszerint 3 napos várakozási idő eltelte után nyújtják. A munkáltató a betegszabadság negyedik napjától a tizenötödik napig fizet táppénzt. Ezt követően a táppénzt a szociális biztonsági rendszer folyósítja.

Az ellátás legfeljebb 365 napon át nyújtható, valamint további 180 napra meghosszabbítható, ha a kezelőorvos igazolja, hogy ezen időszak alatt a munkavállaló várhatóan meggyógyul.

A számítási alap – általában az előző havi járulékalap – 60%-át kitevő táppénzt az orvos által igazolt utolsó munkában töltött napot követő negyedik naptól a huszadik napig bezárólag fizetik (a tizenötödik napig a fizetési kötelezettség a munkáltatót terheli). A huszonegyedik naptól az ellátás az előzőekben említett számítási alap 75%-ára emelkedik.

Rákban vagy más súlyos betegségben szenvedő gyermekek gondozása (*Cuidado de menores afectados por cáncer u otra enfermedad grave*) esetén járó ellátás azoknak a szülőknek (beleértve az örökbefogadó szülőket és az örökbefogadás előtt álló vagy tartósan gyermeket nevelő nevelőszülőket) jár, akik mindketten dolgoznak, és akik munkaidejüket legalább 50%-kal csökkentik annak érdekében, hogy az ezekben a hosszú kórházi ápolást igénylő betegségekben szenvedő gyermeket gondozzák. Az ellátásra való jogosultság csak az egyik szülőnek jár.

A különleges rendszerekre vonatkozó különös szabályok

Az önálló vállalkozók esetében az ideiglenes keresőképtelenségi ellátásokat a keresőképtelenség negyedik napjától fizetik. Az ellátás összege a negyedik naptól a huszadik napig – mindkét napot beleértve – a havi járulékalap 60%-ának, a huszonegyedik naptól pedig e számítási alap 75%-ának felel meg.

A mezőgazdasági munkavállalók különleges rendszerébe tartozó munkavállalók számára az ideiglenes keresőképtelenségi ellátásokat az adott esettől függően az *INSS* vagy a kölcsönös munkahelyi baleset- és foglalkozási betegségbiztosító-egyesület közvetlenül fizeti ki.

A táppénz igénybevétele

A keresőképtelenségről az orvos értesíti az Egészségügyi Közszolgálatokat (*Servicios Públicos de Salud*). Az igazolást orvosi vizsgálat alapján kell kiállítani, és azt a munkáltatónak a postabélyegző dátumától számított három napon belül meg kell kapnia.

IV. fejezet: Anyasági és apasági ellátások

Mikor jogosult anyasági vagy apasági ellátásokra?

Természetbeni ellátások

A női munkavállalók, nyugdíjasok, kapcsolódó csoportok és családtagjaik (az egészségügyi ellátásokról szóló részben leírtak szerint) egészségügyi ellátásra (*asistencia sanitaria*) jogosultak.

A nem jogosult külföldiek a terhesség, a szülés és a gyermekágy ideje alatt részesülnek egészségügyi ellátásban.

Szülési szabadság és anyasági ellátások

A terhesség alatti kockázatokra (*riesgo durante el embarazo*) vonatkozó ellátások a munkaszerződés felfüggesztésének idejére nyújtanak védelmet, amikor a dolgozó nőnek munkakört kell változtatnia vagy fel kell hagynia az önálló tevékenységgel, amennyiben a munkakörülmények negatív hatással vannak saját vagy a magzat egészségére, és ha ez a változás a jelenlegi munkakörülményei között nem lehetséges.

A szoptatás alatti kockázatokra (*riesgo durante la lactancia*) vonatkozó ellátást azok a szoptató dolgozó anyák kapják, akik nem végezhetik szokásos munkájukat.

Az anyasági ellátásokat azok a valamely szociális biztonsági rendszerbe belépett munkavállalók kapják, akik szülés, örökbefogadás vagy egy gyermek nevelőszülőnél történő elhelyezése esetén a munkajogi szabályok által meghatározott szülési szabadságra jogosultak.

Anyasági támogatásra (*subsidio por maternidad de naturaleza contributiva*) vagy apasági támogatásra (*subsidio por paternidad*) az a biztosított személy jogosult, aki

- a szülés napját (örökbefogadás vagy nevelőszülőnél történő elhelyezés esetén a közigazgatási/bírósági határozat dátumát) közvetlenül megelőző hét évben legalább 180 napi járulékfizetést teljesített; vagy
- teljes szolgálati ideje során legalább 360 napi járulékfizetést teljesített.

A 26 évnél fiatalabb munkavállalók helyzetét kizárólag szülés esetén különleges rendelkezések szabályozzák.

Finanszírozott ellátások

Természetbeni ellátások

A terhes nők a terhesség alatti ellátásokra, a szülés során nyújtott orvosi felügyeletre és szülés utáni ellátásokra jogosultak. A nemzeti egészségügyi rendszer (*Sistema Nacional de Salud*) kórházaiban vagy a rendszerrel kötött megállapodás keretében működő kórházakban kórházi tartózkodásra is lehetőségük van.

Szülési/apasági szabadság és ellátás

A járulékalapú rendszer keretében az anyasági támogatást 16 hétig biztosítják. Ez az időszak ikerszülés, örökbefogadás vagy nevelőszülőknél történő elhelyezés, valamint fogyatékos gyermek esetén további két héttel meghosszabbítható. Amennyiben mindkét szülő dolgozik, az apa legfeljebb tízhetes szabadságra jogosult. Koraszülés esetén, vagy ha a gyermek kórházi kezelésre szorul, ez az időszak meghosszabbítható.

Lehetőség van szülési szabadság igénybevételére is, a részmunkaidős munkával való összeegyeztetéssel. Ezt a szülési szabadságot az érdekelt igényeinek megfelelően lehet beosztani, de gyermekszülés esetén a pihenés a gyermek születését követő első 6 hétben minden esetben kötelező.

A járulékalapú rendszer keretében az apasági támogatást 13 napig (bizonyos esetekben 20 napig) biztosítják. Ez ikerszülés, örökbefogadás vagy nevelőszülőknél történő elhelyezés esetén további két nappal meghosszabbítható. 2013. január 1-jétől az apasági szabadság időtartama négy hétre emelkedik.

A napi anyasági és az apasági támogatásokat a jogosultság időtartamára fizetik, és összegük a számítási alap 100%-a. A számítási alap meghatározásához a szabadság kezdetét megelőző hónapra vonatkozó járulékalapot elosztják a járulékfizetési napok számával.

A nem járulékalapú anyasági támogatást (*subsídio por maternidad de naturaleza no contributiva*) 42 napig (bizonyos esetekben 56 napig) biztosítják. Összege a többtényezős állami jövedelemmutató (IPREM – *Indicador Público de Renta de Efectos Múltiples*) 100%-a.

A terhesség alatti kockázatokra (*riesgo durante el embarazo*) vonatkozó, egy napra számított ellátást a munkaszerződés terhesség alatti kockázat alapján történő felfüggesztésének napjától az említett szerződés felfüggesztésének idejére fizetik. Az ellátás összege a munkahelyi baleset miatt bekövetkező betegség és a foglalkozási megbetegedés esetén használt számítási alap 100%-a.

A szoptatás alatti kockázatokra (*riesgo durante la lactancia*) vonatkozó ellátás összege az említett számítási alap 100%-a.

Az anyasági és az apasági ellátások igénybevétele

Az egészségügyi ellátás igénybevételéhez be kell mutatnia a „nemzeti egészségügyi rendszer felhasználói kártyáját” (*tarjeta de usuario del Sistema Nacional de Salud*). Amennyiben Ön a fő biztosított (általában házastársa) kedvezményezettjeként orvosi ellátásra jogosult és már nem élnek együtt, saját részére és az Önnel együtt élő gyermekei részére is kérhet orvosi ellátási kártyát. E célból a Nemzeti Társadalombiztosítási Intézetnek (INSS) az Ön lakóhelye szerinti tartományi igazgatóságához kell fordulnia (lásd még az [egészségügyi ellátásokról szóló részt](#)).

Az anyasági és apasági ellátásokat, valamint a terhesség alatti kockázatokra és a szoptatás alatti kockázatokra vonatkozó ellátásokat az INSS vagy a Tengerészeti Szociális Intézet (ISM) igénylés alapján közvetlenül fizeti.

V. fejezet: Rokkantsági ellátások

Mikor jogosult rokkantsági ellátásokra?

Tartós keresőképtelenség

A tartós keresőképtelenség (*incapacidad permanente*) az a helyzet, amelyben egy munkavállalónál az előírt orvosi kezeléseket követően, miután a számára kiállított igazolással egy orvos hivatalosan gyógyultnak nyilvánította, súlyos anatómiai vagy funkcionális szövődmények mutatkoznak, amelyek valószínűleg állandók, és amelyek részlegesen vagy teljesen korlátozzák munkaképességét.

Az öregségi nyugdíjra jogosult 65 évnél idősebbek nem részesülhetnek a nem foglalkozási kockázatokhoz kötődő tartós keresőképtelenségi ellátásban. Amikor a kedvezményezettek elérik a 65 éves kort, a tartós keresőképtelenségi ellátás elnevezése megváltozik és „öregségi nyugdíjnak” hívják, anélkül, hogy ez bármilyen változást jelentene azokban a feltételekben, amelyek alapján az ellátásokat folyósítják.

A tartós keresőképtelenség ugyanakkor olyan keresőképtelenség, amely az ideiglenes keresőképtelenség időszaka után következik be, mivel ez utóbbi időtartama maximalizált. A tartós keresőképtelenség általános szabályként az ideiglenes keresőképtelenséget követően áll be.

Az önálló vállalkozók külön rendszerben köthetnek biztosítást.

A jogosultság megszerzéséhez előírt feltételek

Az érintettnek a keresőképtelenség megállapításának időpontjában egy szociális biztonsági rendszer tagjának vagy azzal egyenértékű helyzetűnek kell lennie. Ez a feltétel a következő esetekben nem alkalmazandó: 1) ha a rokkantság munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés miatt következik be, és 2) ha az abszolút, tartós keresőképtelenség vagy súlyos rokkantság oka a nem a foglalkozás gyakorlásából eredő baleset vagy megbetegedés, feltéve, hogy az érintett munkavállaló legalább tizenöt éves járulékfizetést tud igazolni, amelyből három a keresőképtelenség megállapítását megelőző tíz évben valósult meg.

Nincs szükség minimális járulékfizetési időszakra, ha a keresőképtelenség nem a foglalkozás gyakorlásából eredő baleset, munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés következménye. Nem foglalkozási megbetegedésből eredő keresőképtelenség esetén azonban a társadalombiztosítási járulékfizetés éveinek szükséges számát a munkavállaló korától függően határozzák meg. A rendes rendszer keretében biztosított 31 évnél fiatalabb személynek 16 éves kora és a rokkantság bekövetkezése között eltelt időszak legalább harmadában biztosítási fedezettel kell rendelkeznie.

Ezen életkor felett a 20 éves kor és a keresőképtelenséghez vezető esemény napja között eltelt időszak legalább negyedében, de legalább öt éven át kell biztosítással rendelkezni. Ezenfelül a járulékfizetési időszak egyötödét a rokkantságot megelőző 10 évben kell teljesíteni.

Azok a fogyatékkal élők, akik nem rendelkeznek elegendő pénzügyi forrással és soha nem fizettek társadalombiztosítási járulékot vagy nem fizettek elég hosszú ideig ahhoz, hogy járulékalapú nyugdíjban részesüljenek, bizonyos feltételek teljesülése esetén **nem járulékalapú rokkantsági nyugdíjra** lehetnek jogosultak.

A keresőképtelenség mértéke

Az általános szociális biztonsági rendszerben négyféle mértékű keresőképtelenséget különböztetnek meg:

- a szokásos szakma gyakorlását akadályozó tartós, részleges keresőképtelenség (*incapacidad permanente parcial para la profesión habitual*) – a munkavállaló szokásos szakmájában normál teljesítményének 33%-os vagy azt meghaladó csökkenése;
- a szokásos szakma gyakorlását akadályozó tartós, teljes keresőképtelenség (*incapacidad permanente parcial para la profesión habitual*) – ha a munkavállaló szokásos tevékenysége gyakorlására már nem képes, de más munkát el tud végezni;
- a munkavégzést akadályozó abszolút, tartós keresőképtelenség (*incapacidad permanente absoluta*) – mindenféle munkavégzést akadályozó teljes, tartós keresőképtelenség;
- súlyos rokkantság (*gran invalidez*) – a keresőképtelenség miatt a napi alapvető tevékenységek elvégzéséhez, például az evéshez, öltözködéshez stb. állandó segítségre van szükség.

Finanszírozott ellátások

Pénzbeli ellátások

A szokásos szakma gyakorlását akadályozó tartós, részleges keresőképtelenség esetén az ellátás az **ideiglenes keresőképtelenségre vonatkozó** számítási alap 24 havi összegének megfelelő átalányösszegű juttatás.

Tartós teljes keresőképtelenség esetén az ellátás a vonatkozó számítási alap 55%-ával megegyező összegű nyugdíj. Az 55 évesnél idősebbek esetében, akik nehezebben találnak munkát, a nyugdíj összege az előzőekben említett számítási alap 75%-a. A kedvezményezett kérésére a nyugdíj egyösszegű kifizetéssel megváltható; ennek összege a havi nyugdíj 84-szerese (az igénylő 54. életéve feletti minden év után 12 hónappal, de legalább 12 hónappal csökkentve).

A munkavégzést akadályozó abszolút, tartós keresőképtelenség esetén az ellátás a számítási alap 100%-ával megegyező összegű nyugdíj.

Súlyos rokkantság esetén az ellátás az abszolút, tartós keresőképtelenség esetén fizetendő nyugdíj, pótlékkal kiegészítve (az éves járulékalap-minimum 45%-a, a munkavállalói járulékalap 30%-ával megnövelve).

A nyugdíj minimális és maximális összege meghatározott.

Rehabilitáció

Orvosi kezelés (funkcionális rehabilitáció), pályaorientáció, szakmai képzés (a szokásos tevékenység végzéséhez szükséges rehabilitáció vagy átképzés) vehető igénybe.

Továbbá a fogyatékkal élő munkavállalókra vonatkozó foglalkoztatási kvóták lehetnek érvényben (pl. az ötvennél több munkavállalót foglalkoztató vállalatoknál a betölthető álláshelyek 2%-a).

A fogyatékkal élőket foglalkoztató vállalatok járulékkedvezmények formájában nyújtott ösztönzőkre jogosultak. Az ösztönzők adó- vagy járulékkedvezményben részesítik azokat a rendszereket, amelyek keretében a vállalatok a fogyatékkal élő munkavállalók számára védett munkahelyeket létesítenek.

A rokkantsági ellátások igénybevétele

A tartós keresőképtelenség felmérését a Rokkantsági Értékelő Tanács (EVI) végzi. A rokkantság az alsó nyugdíjkorhatár eléréséig bármikor felülvizsgálható.

VI. fejezet: Öregségi nyugdíjak és ellátások

Mikor jogosult öregségi ellátásokra?

Járadékalapú öregségi nyugdíjak

Azok a szociális biztonsági rendszerben nyilvántartásba vett vagy azzal egyenértékű helyzetben lévő (pl. kényszerű munkanélküliek), 65. életévüket betöltött személyek, akik legalább 15 évig – ezen belül a nyugdíjba vonulást közvetlenül megelőző 15 évben legalább két évig – járadékot fizettek, járadékalapú öregségi nyugdíjra (*pensión de jubilación*) jogosultak. Ugyanezt a járadékfizetési időt kell teljesíteniük azoknak, akik nyugdíjba vonulásuk idején egyetlen szociális biztonsági rendszernek sem tagjai, vagy ezzel azonos helyzetben vannak.

Az önálló vállalkozókra és a köztisztviselőkre különleges rendelkezések vonatkoznak.

Korai, részleges és rugalmas öregségi nyugdíj

A várható élettartam csökkenését magában hordozó, nehéz, mérgező, az egészségre ártalmas vagy veszélyes munkát végzők – a szénbányákban foglalkoztatott bányászok, a vasutasok, a légi közlekedésben foglalkoztatottak és a tengerészek –, valamint azok, akik 45%-os (és bizonyos esetekben 65%-os vagy annál nagyobb mértékű) fogyatékkal élnek, a 65. életévük betöltése előtt nyugdíjba vonulhatnak, és teljes nyugdíjban részesülnek. Bizonyos kategóriákban vagy szakmákban eltöltött időszakokra az egyes munkaköröknek megfelelő együtthatót alkalmaznak, és ennek alapján megkapják a kedvezményes napok számát.

Azok, akik igazolják, hogy 1967 előtt valamely munkavállalói szakmai kölcsönös biztosítóegyesület számára járadékot fizettek, 60 éves korukban nyugdíjba vonulhatnak, de a nyugdíjukat a megfelelő együttható alkalmazásával csökkentik.

A tényleges 30 éves járadékfizetést igazoló munkavállalók, akiket a munkaügyi központokban nyilvántartásba vettek és akik rajtuk kívül álló okok miatt elveszítették legutóbbi munkájukat, 61 éves kortól szintén nyugdíjba mehetnek. Nyugdíjukat szintén csökkentik a megfelelő együttható alkalmazásával.

A munkavállaló 60 éves korától az öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig résznyugdíjban (*pensión de jubilación parcial*) részesülhet, ha egyéb követelmények mellett:

- a munkavállaló munkáltatójával részmunkaidős munkaszerződést köt, amely szerint munkaidejét és bérét legalább 25%-kal és legfeljebb 75%-kal csökkentik;
- a munkáltató párhuzamosan a munka átvételére vonatkozó szerződést köt egy munkakeresővel, miközben a vonatkozó munkaidőt a helyettesítendő munkavállaló várható nyugdíjba vonulásáig kötelezően biztosítani kell. (Ez a feltétel nem szükséges, ha a résznyugdíjban részesülő személy elérte a 65 éves kort).

Spanyolországban az öregségi nyugdíjra jogosultak rugalmas nyugdíjban részesülhetnek: az öregségi nyugdíj mellett részmunkaidős – a munkanap 25-75%-ára vonatkozó – munkaszerződés köthető. Ebben az esetben a nyugdíj összegét arányosan csökkentik.

Nem járulékalapú öregségi nyugdíj

Azok az idősek, akik nem rendelkeznek elegendő pénzügyi forrással és soha nem fizettek társadalombiztosítási járulékot vagy nem fizettek elég hosszú ideig ahhoz, hogy járulékalapú nyugdíjban részesüljenek, **nem járulékalapú öregségi nyugdíjra** lehetnek jogosultak.

Finanszírozott ellátások

Járulékalapú öregségi nyugdíjak

Tizenöt évi járulékfizetés esetén a nyugdíj összege a számítási alap 50%-a, és a tizenhatodik évtől a huszonötödik évig – mindkét évet beleértve – minden további járulékfizetési év után további 3%-kal, a 26. évtől kezdve pedig 2%-kal emelkedik egészen 100%-ig, 35 éves járulékfizetés esetén.

A számítási alapot úgy számítják ki, hogy az érdekeltek a jogosultság bekövetkezését megelőző 180 hónapra számított járulékalapjait elosztják 210-zel. A nyugdíjba vonulást közvetlenül megelőző 24 hónap járulékalapjait a nominális értéken veszik figyelembe; a többi hónapot a fogyasztói árindex alakulása szerint valorizálják.

Azok a 65 évnél idősebb, legalább tizenöt évi járulékfizetéssel rendelkező személyek, akik továbbra is keresőtevékenységet folytatnak, minden további év után 2%-os nyugdíjemelésre jogosultak. A növekedés évente 3%-os, ha a biztosított 40 évnél hosszabb ideig fizetett járulékot.

A nyugdíjminimum (*pensión mínima*) és a maximális nyugdíj meghatározott összegű (pl. havi 2522,89 EUR). Évente tizennygy havi nyugdíjat folyósítanak.

Előnyugdíjak

A korkedvezményes nyugdíj területe még mindig kevésbé szabályozott. A korkedvezményes nyugdíj a szociális biztonsági rendszer nyugdíjaitól eltérő, magánjellegű ellátás. A „korkedvezményes nyugdíj” fogalom helytelen használata zavart okozott, ennek következtében sokan úgy tartják, hogy a korkedvezményes nyugdíjban lévők nyugdíjasok, ami azonban pontatlan.

A korkedvezményes nyugdíj úgy határozható meg, mint a vállalkozás és a nyugdíjkorhatárt még nem elérő munkavállaló közötti megállapodás, amely alapján a munkavállaló felhagy a munkavégzéssel, és számára az addigiakhoz hasonló jövedelmet garantálnak mindaddig, amíg el nem éri a nyugdíjkorhatárt. Az, hogy valaki felhagy a munkavégzéssel, nem jogosítja fel az illetőt öregségi nyugdíjra. E munkavállalók pénzügyi helyzetét a vállalkozás által fizetett kártérítés vagy az Állami Foglalkoztatási Közszolgálat (*Servicio Público de Empleo Estatal*, SPEE) által folyósított ellátások és munkanélküli-juttatások, vagy pedig a kettő kombinációja biztosítja. Ezen időszakokra a munkavállaló a nyugdíjkorhatár eléréséig történő társadalombiztosítási járulékok fizetésére vonatkozóan külön megállapodást ír alá az Általános Társadalombiztosítási Pénztárral (TGSS).

Az öregségi ellátások igénybevétele

Az öregségi ellátásokat az illetékes szociális biztonsági igazgatási szervnél kell igényelni. A **Nemzeti Társadalombiztosítási Intézet** (*Instituto Nacional de la Seguridad Social, INSS*) feladata a járulékalapú öregségi nyugdíjak odaítélése és kiszámítása, míg az Idősek és a **Szociális Szolgáltatások Intézete** (*Instituto de Mayores y Servicios Sociales, IMSERSO*) az autonóm közösségek mellett a nem járulékalapú rendszer keretében folyósított nyugdíjak kezelését végzi.

VII. fejezet: Túlélő hozzátartozói ellátások

Mikor jogosult túlélő hozzátartozói ellátásokra?

A jogosultság megszerzéséhez előírt feltételek

A haláleseti juttatásokat és a túlélő hozzátartozói nyugdíjakat az elhunyt biztosított túlélő hozzátartozói számára utalják ki, ha az elhunyt:

- szociális biztonsági rendszer tagja vagy azzal egyenértékű helyzetben volt, és a halálát közvetlenül megelőző öt évben legalább 500 napig fizetett járulékot, amennyiben halálát nem foglalkozási megbetegedés okozta. Amennyiben halálát munkahelyi baleset, nem a foglalkozás gyakorlásából eredő baleset vagy foglalkozási megbetegedés okozta, akkor nincs kikötve minimum járulékfizetési időszak. A járulékfizetési időszak az árvasági nyugdíjra való jogosultságnak sem feltétele;
- nem volt szociális biztonsági rendszer tagja, illetve nem volt azzal egyenértékű helyzetben, de minimum tizenöt éven át fizetett járulékot;
- járulékalapú öregségi vagy tartós keresőképtelenségi nyugdíjban részesült;
- ideiglenes keresőképtelenségi ellátásban, terhesség vagy szoptatás alatti kockázatokra vonatkozó ellátásban, illetve anyasági vagy apasági ellátásban részesült; vagy
- foglalkozás gyakorlásából eredő baleset vagy nem foglalkozás gyakorlásából eredő baleset következtében tűnt el, olyan körülmények között, amelyek alapján feltételezhető az elhalálozás, és az eltűnt személyről a balesetet követő 90 napig nincs hír. Ebben az esetben azonban a túlélő hozzátartozók nem részesülhetnek haláleseti juttatásban.

Túlélő házastárs

Túlélő hozzátartozói nyugdíjban azok részesülnek, akik az elhunyttal házasságban éltek, és – meghatározott eseteket kivéve – nem házasodnak újra: a túlélő házastárs, a külön élők, az elváltak és azok, akiknek a házasságát semmisnek ítélték. Bizonyos esetekben a nyugdíj összege az együttélés idejével arányos lesz.

Bizonyos feltételek mellett az élettárs (nem házastárs) is jogosult lehet özvegyi nyugdíjra.

Túlélő gyermekek

Árvasági nyugdíjat kapnak az elhunyt gyermekei, a leszármazás jogi jellegétől függetlenül, valamint bizonyos körülmények között a túlélő házastárs gyermekei, feltéve, hogy az elhalálozás időpontjában:

- az érdekeltek 21 évesnél fiatalabbak, vagy nagykorúak, de munkaképesség-csökkenésük eléri az abszolút, tartós keresőképtelenség vagy a súlyos rokkantság szintjét;
- az érdekeltek 23 évesnél fiatalabbak (vagy mindkét szülő halála esetén 25 évesnél fiatalabbak), amennyiben jövedelmük nem haladja meg a minimálbér (*salario mínimo interprofesional*) összegét.

Egyéb családtagok

A nyugdíj vagy ideiglenes támogatás formájában nyújtott ellátásokat bizonyos feltételek mellett az elhunytól anyagilag függő egyes családtagok (pl. szülők, nagyszülők, unokák, testvérek) kaphatják meg, akik nem jogosultak állami nyugdíjra és a halál időpontját megelőzően legalább két évig az elhunytal közös háztartásban éltek.

Finanszírozott ellátások

Özvegyi nyugdíj

E nyugdíj (*pensión de viudedad*) összege a vonatkozó számítási alap 52%-a. A számítási alap az elhunyt foglalkoztatási helyzete (aktív munkavállaló vagy nyugdíjjogosult – utóbbi esetben a számítási alap megegyezik az öregségi vagy rokkantsági nyugdíj esetében alkalmazottal) és a halál oka (foglalkozási kockázat vagy nem foglalkozási kockázat) szerint eltérő. Ha a kedvezményezettnek eltartott családtagjai vannak és meghatározott jövedelemszinttel rendelkeznek, a százalékos arány legfeljebb 70%-ra emelhető.

A nyugdíj folyósítása megszűnik, ha a túlélő házastárs újraházasodik (bizonyos kivételektől eltekintve; pl. ha a túlélő házastárs 61 évnél idősebb vagy legalább 65%-os rokkant, és házastársának jövedelme meglehetősen alacsony).

Árvasági nyugdíj

A nyugdíj (*pensión de orfandad*) összege minden árva esetében a vonatkozó számítási alap 20%-a, és az özvegyi nyugdíj számítási módszerével megegyezően határozzák meg. Amennyiben nincs túlélő házastárs, az árvasági nyugdíj a túlélő hozzátartozói nyugdíjjal megemelkedik (ez 52%-os vagy legfeljebb 70%-os növekedést jelent).

Több kedvezményezett esetén az árvasági nyugdíj és az özvegyi nyugdíj összege alapszabály szerint (bizonyos kivételektől eltekintve) nem haladhatja meg a számítási alap 100%-át. Amennyiben a gyermek mindkét szülőjét elveszítette, csak az egyik elhunyt szülő után járó nyugdíj összege emelhető meg.

Az árvasági nyugdíj folyósítása megszűnik, amikor a gyermek elér egy meghatározott életkort. Előfordulhat, hogy a jogosultság indokául szolgáló rokkantság megszűnik, vagy a kedvezményezettet örökbe fogadják vagy megházasodik (ebben az esetben az abszolút, tartósan keresőképtelenek vagy súlyos rokkantságban szenvedők jogosultsága továbbra is fennáll). A nyugdíj folyósítása a kedvezményezett halála esetén, illetve ha megállapítást nyer, hogy a balesetben eltűnt munkavállaló nem hunyt el, megszűnik.

Élethosszig tartó nyugdíjak és ideiglenes ellátások a család más tagjai részére

Bizonyos feltételek teljesülése esetén a család más tagjai is részesülhetnek nyugdíjellátásban (*pensión en favor de familiares*). Ennek összege a számítási alap 20%-a.

Hasonló szabályok vonatkoznak a családtagok részére nyújtott ideiglenes ellátásokra is, amelyeket legfeljebb 12 hónapra biztosítanak (*subsídio temporal en favor de familiares*).

A túlélő hozzátartozói ellátások teljes összege – bizonyos kivételektől eltekintve – nem haladhatja meg a számítási alap 100%-át.

Haláleseti juttatások

Haláleset bekövetkezésekor – bármilyen okból történjen is – haláleseti juttatást (*auxilio por defunción*) folyósítanak.

A 45,10 EUR összegű haláleseti juttatás célja a temetési költségek egy részének fedezése. A szociális biztonsági rendszerben ez az egyetlen ilyen célú ellátás.

A hozzátartozói ellátások igénybevétele

A túlélő hozzátartozói nyugdíjakat és ellátásokat az illetékes szociális biztonsági igazgatási szervnél kell igényelni. Az ellátás nyújtásáért a [Nemzeti Társadalombiztosítási Intézet](#) (Instituto Nacional de la Seguridad Social, NSS) felel.

VIII. fejezet: Munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátások

Mikor jogosult munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátásokra?

A spanyol szociális biztonsági rendszer nem különböztet meg külön rendszert a munkahelyi balesetek és a foglalkozási megbetegedések esetére. Az érintett munkavállaló azonban az előzőekben említett ellátásokon felül külön ellátásokban részesül.

Munkahelyi balesetnek minősül a munka során vagy a munka következtében a munkavállaló által elszenvedett testi sérülés vagy betegség, amely nem tekinthető foglalkozási megbetegedésnek, mert nem található a foglalkozási megbetegedéseket tartalmazó listán, de amely a szóban forgó munkával összefüggő kötelezettségekből adódik. Munkahelyi balesetnek minősül továbbá a munkahelyre vagy az onnan visszafelé tartó utazás során bekövetkező baleset.

Foglalkozási megbetegedésnek minősülnek azok a betegségek, amelyeket a foglalkozási megbetegedések hivatalos listája felsorol, és amelyek az ilyen betegségek valószínű okaként elismert fő tevékenységekhez kapcsolódnak.

Finanszírozott ellátások

Egészségügyi ellátások

Általában az egészségügyi ellátásokat az **egészségügyi ellátásokról szóló részben** leírt szabályoknak megfelelően nyújtják, a lehető legszélesebb körben. Az ellátások alapesetben díjmentesen vehetők igénybe. Bizonyos esetekben magukban foglalják az ingyenes gyógyszerek biztosítását, valamint a rehabilitációs programokhoz kapcsolódó valamennyi ellátást. Egyes intézmények kifejezetten a munkahelyi balesetek vagy foglalkozási megbetegedések áldozatainak kezelésével és rehabilitációjával foglalkoznak.

Pénzbeli ellátások

Amennyiben a keresőképtelenség munkahelyi balesetből vagy foglalkozási megbetegedésből ered, a munkavállalókat minden esetben járulékfizetőnek tekintik és az adott esettől függően a szociális biztonsági rendszer vagy a munkáltató kötelessége az ellátás folyósítása. Az előzetes biztosítási időszak nem követelmény.

Az ideiglenes keresőképtelenségi ellátásokat rendszerint 3 napos várakozási idő eltelte után nyújtják. Amennyiben az ideiglenes keresőképtelenségnek foglalkozási oka van, ez a várakozási idő nem alkalmazható.

Munkahelyi baleset és foglalkozási megbetegedés esetén az ellátásokat az orvos által megállapított utolsó munkában töltött napot követő naptól fizetik (ugyanaz vonatkozik az önkéntes rendszer keretében biztosított önálló vállalkozókra is). Az ellátás összege a számítási alap 75%-a.

Munkahelyi balesetből vagy foglalkozási megbetegedésből eredő ideiglenes keresőképtelenség esetén a [táppénzről szóló részben](#) szereplő szabályokkal összhangban kártérítést folyósítanak.

A tartós keresőképtelenség esetén nyújtott ellátásokért lásd a [rokkantságról szóló részt](#).

A munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés miatt bekövetkezett testi sérülések, a csonkolással járó sérülések és a végleges elváltozások, amelyek a munkavállaló fizikai állapotának romlását okozzák, anélkül, hogy tartós keresőképtelenséget okoznának (*lesiones permanentes no invalidantes*), átalányösszegű ellátás kifizetésére vonatkozó jogosultságot biztosítanak számára, amennyiben az adott sérülés szerepel a hivatalos listán.

Különleges, egyösszegű kifizetés

Ha egy munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés a biztosított halálát okozza, a [túlélőkről szóló részben](#) leírt általános túlélő hozzátartozói ellátásokon felül átalányösszegű juttatást nyújtanak.

A túlélő házastárs és adott esetben a túlélő volt házastárs vagy élettárs a vonatkozó számítási alap hatszorosának megfelelő összegben részesül. Minden árva a vonatkozó számítási alap egyhavi összegének megfelelő összeget kap. Amennyiben nincs túlélő házastárs, élettárs vagy volt házastárs, a vonatkozó összeget megosztják az árvák között. Ha nincs olyan házastárs, illetve nincsenek olyan árvák, akik jogosultak lennének a haláleseti juttatásra és a túlélő hozzátartozói ellátásokra, akkor amennyiben az elhunyt tartotta el egyik vagy mindkét szülőjét, akkor ők a havi számítási alap tizenkétszeresének megfelelő összegben részesülnek, ha mindketten élnek. (Amennyiben csak egyikük él, a túlélő a számítási alap kilencszeresét kapja.)

A munkáltató gondatlansága

Valamennyi munkahelyi baleset és foglalkozási megbetegedés címén nyújtott ellátást 30-50%-kal megemelik, ha a baleset vagy a betegség a munkáltatónak a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági intézkedések tekintetében fennálló kötelezettségei betartását érintő gondatlansága miatt következett be.

A munkahelyi balesethez vagy foglalkozási megbetegedéshez kapcsolódó ellátásokat akkor is biztosítják, ha a munkáltató a munkavállaló tekintetében nem teljesítette biztosítási kötelezettségeit.

Munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátások igénybevétele

A kedvezményezett szabadon megválaszthatja orvosát, a szükséges ellátást nyújtó kórházat azonban kijelölik.

A pénzbeli ellátásokat az illetékes szociális biztonsági igazgatási szervnél (többnyire a [Nemzeti Társadalombiztosítási Intézetnél](#) (Instituto Nacional de la Seguridad Social, INSS)) kell igényelni.

IX. fejezet: Családi ellátások

Mikor jogosult családi ellátásokra?

Azok, akik Spanyolországban dolgoznak és/vagy ott lakóhellyel rendelkeznek, minden 18 évesnél fiatalabb vagy annál idősebb, de legalább 65%-os fogyatékossgal élő eltartott gyermek után családi ellátásokra lehetnek jogosultak. Ugyanilyen ellátás illeti meg őket a nevelőszülői rendszer keretében tartósan vagy örökbefogadás előtt álló, nevelőszülőnél elhelyezett kiskorúak után. Ha mindkét szülő meghalt, vagy ha gyermekeiket elhagyták, az ellátás kedvezményezettjei a gyermekek.

Amennyiben a családi jövedelem egy bizonyos felső határnál magasabb (azaz 11 376,66 EUR-nál, amelyet három eltartott gyermek esetén 17 122,59 EUR-ra és minden további eltartott gyermek után 2773,39 EUR-val megemelnek), nem folyósítanak családi támogatást, kivéve, ha a gyermek fogyatékkal él.

Finanszírozott ellátások

A gyermek utáni ellátást (*prestaciones por hijo a cargo*) évente tizenkétszer folyósítják. Összege a gyermek életkorától és attól függ, hogy a gyermek fogyatékkal él-e. Az ellátás maximális összege (536,60 EUR) a 18 évnél idősebb és 75%-os rokkantsággal rendelkező gyermekek után jár.

A szociális biztonsági rendszer által anyaság, apaság, tartós keresőképtelenség, nyugdíj, haláleset és túlélő hozzátartozó címén kifizetett ellátások folyósítása tekintetében tényleges járulékfizetési időszaknak számít a szülői szabadság (*excedencia por cuidado de hijo*) első két éve, amely során a vonatkozó munkajogi jogszabályok alapján a munkavállalók minden egyes saját vagy örökbefogadott gyermek vagy tartósan nevelőszülőnél elhelyezett vagy örökbefogadás előtt álló kiskorú gondozása címén, vagy a szabadság első éve, amely során egy második rokonsági fokba tartozó vér szerinti családtag vagy házasság révén családtag gondozása címén részesülnek, aki életkora alapján, vagy balesetből, betegségből vagy fogyatékossgából adódóan önmagát ellátni nem tudja és jövedelemszerző tevékenységet nem folytat.

Ha a szabadságotól iránnyuló kérelem indoka kiskorú gondozása, és ha a kiskorú családja nagycsaládnak számít, akkor a tényleges járulékfizetési időnek számító időszak 30 hónap, ha pedig a nagycsalád külön kategóriába tartozik, akkor 36 hónap.

Egyszeri kifizetésű pénzbeli ellátást folyósítanak ikerszülés vagy örökbefogadás esetén, valamint nagycsaládok, egyedülálló szülők vagy az anya fogyatékossga esetén.

A családi ellátások igénybevétele

A családi ellátásokat az illetékes szociális biztonsági igazgatási szervnél kell igényelni. Valamennyi családi ellátás biztosításáért (minden rendszerben, ideértve a tengerészek különleges rendszerét is) a [Nemzeti Társadalombiztosítási Intézet](#) (*Instituto Nacional de la Seguridad Social, INSS*) felel.

X. fejezet: Munkanélküliség

Mikor jogosult munkanélküli-ellátásokra?

Azok a munkanélküliek, akik képesek és akarnak is dolgozni, és elvesztették munkájukat, vagy akiknek a munkaideje – és annak megfelelő bére – gazdasági okok miatti elbocsátás következtében legalább 10%-kal (és legfeljebb 70%-kal) csökken, munkanélküli-ellátásra jogosultak. A munkanélküliség lehet teljes körű vagy részleges. Kétféle ellátást különböztetnek meg: járulékalapú munkanélküli-ellátást és különleges munkanélküli-segélyt.

Munkanélküli-ellátás

Járulékalapú ellátást azoknak a személyeknek nyújtanak, akik a következő feltételeknek megfelelnek:

- kockázatot fedező szociális biztonsági rendszerben nyilvántartásba vett és abba belépett, vagy azzal egyenértékű helyzetben lévő személyek;
- jogszerűen munkanélküli személyek, akik aktívan munkát keresnek és hajlandók megfelelő munkakört elfogadni;
- a jogszerű munkanélküliséget vagy a járulékfizetési kötelezettség megszűnését megelőző 6 évre vonatkozóan legalább 360 napi járulékfizetési időszakot igazoló;
- 16 évnél idősebbek és 65 évnél fiatalabbak, ha az öregségi nyugdíjhoz szükséges feltételeknek nem felelnek meg;
- a halmozási tilalomra vonatkozó valamely feltétel által nem érintettek.

Munkanélküli-segély

A munkanélküli-segélyt munkanélküli-járadék és aktív integrációs jövedelem formájában biztosítják.

A különleges **munkanélküli-segélyt** azok kaphatják, akik nem jogosultak járulékalapú ellátásra, mert nem fizettek elég hosszú ideig biztosítási járulékot, illetve azok, akik járulékalapú ellátásban részesültek, de az erre való jogosultság lejáratakor továbbra is munkanélküliek. A nem járulékalapú ellátásokat kizárólag azok a munkakeresők kapják, akik a havi garantált minimálbér (*salario mínimo interprofesional*) 75%-ánál alacsonyabb jövedelemmel rendelkeznek, akiket egy hónapon át nyilvántartottak valamely munkaügyi központban, és akik nem utasítottak vissza megfelelő állásajánlatot vagy az Állami Foglalkoztatási Közszolgálat (*SPEE*) felajánlott szakmai képzést.

Ezenfelül a kedvezményezettnek további feltételeknek is meg kell felelnie, mint például:

- járulékalapú jogosultsága az ellátásra megszűnt, és eltartott családtagjai vannak;
- elmúlt 45 éves, nincsenek eltartott családtagjai, és legalább 24 hónapon át járulékalapú ellátásban részesült;
- elmúlt 52 éves, és az életkort kivéve a nyugdíjazásra való jogosultság valamennyi feltételének megfelel;
- legalább 3 (eltartott családtagokkal rendelkezők) vagy legalább 6 (eltartott családtagokkal nem rendelkezők), de legfeljebb 12 hónapig járulékot fizetett vagy

emigráns, aki olyan országból tér vissza, amellyel nincs munkanélküli-biztosítási megállapodás, vagy az érdekelt börtönből szabadult, és az említett esetek alapján nem jogosult járulékalapú munkanélküli-ellátásra.

Aktív integrációs jövedelem biztosítható a 45 évesnél idősebb (de 65 évesnél fiatalabb) tartósan munkanélküli személyek részére. Ilyen ellátásra jogosultak többek között még azok a 45 évnél idősebb, külföldről visszatérő emigráns munkavállalók is, akik legalább hat hónapig külföldön dolgoztak, valamint a fogyatékkal élők, illetve a nemek közötti vagy a családon belüli erőszak áldozatai.

Finanszírozott ellátások

Munkanélküli-ellátás

Az ellátás (*prestación por desempleo*) összege – az eltartott családtagok számától függően – mindig egy alsó küszöb és egy felső határérték között van. Teljes munkanélküliség esetén az első 180 napban a számítási alap 70%-a, majd az ellátás folyósításának fennmaradó idejére a számítási alap 60%-a. A számítás alapja az utolsó hathavi járulékalap átlaga. Az ellátások minimális és maximális összege meghatározott.

Részleges munkanélküliség esetén az ellátások arányosan csökkennek.

A munkanélküli-ellátásban részesülők orvosi ellátásra is jogosultak. A többi szociális biztonsági ellátás tekintetében a munkanélküli-ellátás folyósításának ideje járulékfizetési időszaknak számít.

Az ellátás folyósításának tartama annak az időszaknak a hosszától függ, amely alatt az érdekelt az elmúlt hat év során társadalombiztosítási járulékokat fizetett. Legfeljebb négy hónapig részesülhet munkanélküli-ellátásban, ha legalább 360 napos járulékfizetést teljesített. Ezenfelül legfeljebb két évig részesülhet munkanélküli-ellátásban, ha több mint 2 160 napos járulékfizetést teljesített.

Munkanélküli-segély

Különleges **munkanélküli-segély** (*subsídio por desempleo*) rendszerint hat hónapig jár, és ez az időszak egyszerre hat hónappal, legfeljebb összesen 18 hónapra meghosszabbítható (rendkívüli esetben további hosszabbítás is lehetséges). Amennyiben a munkavállaló 52 évesnél idősebb és megfelel a törvényben előírt feltételeknek, a járadékot nyugdíjba vonulásáig folyósítják.

Általánosságban a nem járulékalapú munkanélküli-járadék a havi állami jövedelemmutató (*IPREM*) 80%-ával egyenlő. Azok a tartósan munkanélküli, 45 évesnél idősebb személyek, akiknek a járulékalapú ellátásra való kétéves jogosultsága megszűnt, eltartott családtagjaik számától függően hathavi különleges támogatásban részesülhetnek az állami jövedelemmutató (*IPREM*) 80–133%-ának erejéig.

A kedvezményezettek orvosi ellátásra is jogosultak.

Aktív integrációs jövedelem

Az aktív integrációs jövedelem (*Renta Activa de Inserción, RAI*) összege az érvényben lévő állami jövedelemmutató 80%-a. Az állami jövedelemmutató összege napi 17,75 EUR, havi 532,51 EUR vagy évi 6390,13 EUR.

Az aktív integrációs jövedelmet legfeljebb 11 hónapra folyósítják.

A munkanélküli-ellátások igénybevétele

Minden munkanélküli-ellátást az **Állami Foglalkoztatási Közzolgálat** (*Servicio Público de Empleo Estatal, SPEE*) kezeli, folyósít és ellenőriz, kivéve a tengerészek különleges rendszerében nyilvántartott munkavállalókat érintő ellátásokat, amelyeket a **Tengerészeti Szociális Intézet** (ISM) kezeli.

XI. fejezet: Minimumjövedelem

Mikor jogosult a minimumjövedelemhez kapcsolódó ellátásokra?

A különleges szükséghelyzetben lévő személyek adóbevételekből finanszírozott, nem járulékalapú ellátásokban részesülhetnek, anyagi helyzetük függvényében. Az ellátások összege nem mérlegelésen alapul, és különböző tényezőktől függően változik.

A nem járulékalapú szociális segélyek általános rendszere nem létezik. Meghatározott szükséghelyzetben levő személyek ugyanakkor egy célzott, nem járulékalapú minimumösszeget részesülnek.

A nem járulékalapú rokkantsági nyugdíj biztosításának különleges feltételei:

- életkor: az illetőnek legalább 18 évesnek, de 65 évesnél fiatalabbnak kell lennie;
- lakóhely: spanyol területen legalább öt évig kell lakóhellyel rendelkezni, amelyből két évnek közvetlenül a kérelmet megelőző két naptári évnek kell lennie;
- legalább 65%-os rokkantság vagy krónikus megbetegedés;
- más forrásból származó kiegészítő jövedelem hiánya.

A nem járulékalapú öregségi nyugdíj biztosításának különleges feltételei:

- életkor: legalább 65 éves életkor;
- lakóhely: az érintett személynek spanyolországi lakóhellyel kell rendelkeznie, és tizenhat éves kora és a nyugdíjba vonulás időpontja között legalább tíz évig spanyol területen lakóhellyel kellett rendelkeznie, amelyből két év a kérelmet megelőző két naptári év; és
- más forrásból származó kiegészítő jövedelem hiánya.

A jogszerűen Spanyolországban tartózkodó munkanélküli személyek jogosultak lehetnek [munkanélküli-járadék](#) és [aktív integrációs jövedelem](#) formájában nyújtott munkanélküli-segélyre.

Meghatározott minimumjövedelem jár a külföldön élő spanyol állampolgároknak és a külföldről visszatérőknek. A jogosultság megszerzéséhez a spanyol állampolgárnak olyan országban kell lakóhellyel rendelkeznie, amely nem rendelkezik rendezett szociális védelmi rendszerrel. Az öregségi ellátásokra való jogosultság feltétele a 65. életév betöltése, a rokkantsági ellátásokra való jogosultsághoz pedig 16 és 65 év között kell lenni. Jogosultak lehetnek a külföldről visszatérő, 65 évesnél idősebb személyek, amennyiben spanyol állampolgárok, Spanyolországban születtek és rendezett szociális védelmi rendszerrel nem rendelkező országban éltek, illetve ha spanyol származásúak, az igénylés benyújtása előtt nyolc éven át Spanyolországban éltek és ezen időszakban spanyol állampolgársággal rendelkeztek.

Finanszírozott ellátások

Nem járulékalapú rokkantsági nyugdíj

Valamennyi rászoruló, fogyatékkal élő és Spanyolországban lakóhellyel rendelkező személy számára nem járulékalapú rokkantsági nyugdíj (*pensión de invalidez no contributiva*), ingyenes orvosi ellátás és gyógyszer, valamint kiegészítő szociális szolgáltatások biztosítottak, még akkor is, ha nem, vagy ha nem elég hosszú ideig fizettek társadalombiztosítási járulékot ahhoz, hogy jogosultak legyenek a járulékalapú nyugdíjra.

Elégtelenek az anyagi források, ha az adott személy által szerzett nyugdíjak vagy bevételek összege nem éri el az évi 5007,80 EUR-t. Ezt az összeget a háztartás méretének megfelelően kiigazítják (több együtt élő családtag esetén magasabb lesz). Háztartásról (gazdasági egységről) beszélhetünk minden olyan esetben, amikor a kedvezményezett más személyekkel együtt él, függetlenül attól, hogy ezek a személyek házasság révén vagy vér szerinti második fokú rokonság révén kedvezményezettek-e.

A nyugdíj összegét éves alapon számítják (havi 357,70 EUR; 14 kifizetés, azaz évi 5007,80 EUR).

Amennyiben egy gazdasági egységen belül egynél több kedvezményezett él, a rájuk vonatkozó egyes összegeket úgy számítják ki, hogy a nyugdíj 70%-kal megnövelt, majd a kedvezményezettek száma mínusz eggyel megszorított összegét elosztják a kedvezményezettek számával.

A kedvezményezett éves jövedelme vagy bevétele legfeljebb 25%-kal haladhatja meg a nem járulékalapú nyugdíj éves összegét. Ebben az esetben a nem járulékalapú nyugdíj összegét ennek megfelelően csökkentik. Mindazonáltal a nyugdíj összege nem lehet alacsonyabb a teljes nyugdíj összegének negyedénél (évi 1251,95 EUR).

Legalább 75%-os rokkantság esetén, ha az illetőnek a legalapvetőbb tevékenységek elvégzéséhez más személy általi segítségnyújtásra van szüksége, a nyugdíj összegére 50%-os pótlékot nyújtanak.

Nem járulékalapú öregségi nyugdíj

Valamennyi rászoruló nyugdíjas számára pénzbeli ellátást, ingyenes orvosi ellátást és gyógyszert, valamint kiegészítő szociális szolgáltatásokat biztosítanak, még akkor is, ha nem, vagy ha nem elég hosszú ideig fizettek társadalombiztosítási járulékot ahhoz, hogy jogosultak legyenek a járulékalapú nyugdíjra.

A nem járulékalapú rokkantsági nyugdíj kiszámítására vonatkozó szabályok (fent) alkalmazandók a nem járulékalapú öregségi nyugdíj számításakor is (*pensión de jubilación no contributiva*).

Munkanélküli-segély

A munkanélküli-járadék és az aktív integrációs jövedelem kiszámításának módja a munkanélküliségről szóló részben olvasható.

Külföldön élő spanyol állampolgárok és külföldről visszatérők minimumjövedelme

A külföldön élő spanyol állampolgárok és külföldről visszatérők minimumjövedelmét (*prestación por razón de necesidad a favor de los españoles residentes en el exterior y retornados*) kétféleképpen számítják ki. A külföldön élő spanyol állampolgárok esetében a támogatás mértékét minden évben az Általános Bevándorlási Hivatal (*Dirección General de Emigración*) határozza meg. A külföldről visszatérők a nem járulékalapú öregségi nyugdíjnak megfelelő összegre jogosultak. Ezt az összeget részükre évente tizenkétszer (míg a nem járulékalapú nyugdíjak esetében tizennégszer) folyósítják.

Lakhatási támogatás

A lakhatási támogatás célja a lakbérköltségek terheinek enyhítése, ha a kedvezményezett megfelel többek között az alábbi feltételeknek:

- nem járulékalapú öregségi vagy rokkantsági nyugdíjra jogosult;
- nem rendelkezik lakás- vagy háztulajdonnal;
- a tulajdonossal nem áll harmadfokú rokoni kapcsolatban.

A lakhatási támogatás összege évi 525 EUR.

Szociális szolgáltatások

A spanyol szociális biztonsági rendszer a következő szociális szolgáltatásokat kezeli: idősök idősotthonban történő elhelyezése, otthoni segítségnyújtás, fürdőkhöz való üdülés és tartózkodás, idősgondozó központok és idősotthonok hálózatai, fizikai és szellemi fogyatékkal élők központjában történő elhelyezés és egészségügyi ellátások (kezelés és rehabilitáció).

A tengerészek – akik munkájukból adódóan ideiglenesen spanyol kikötőkben tartózkodnak – különleges szociális szolgáltatásokban, tájékoztatási és pénzügyi támogatásban részesülhetnek a főbb kikötőkben található, „Casas del Mar” („Tengerészházak”) elnevezésű intézmények hálózatának jóvoltából.

A minimumjövedelemhez kapcsolódó ellátások igénybevétele

A nem járulékalapú rokkantsági és öregségi nyugdíjak regionálisan szervezettek, míg a munkanélküli-segély és a külföldön élő spanyol állampolgárok és a külföldről visszatérők minimumjövedelme központilag igényelhető.

A nem járulékalapú nyugdíjakat az autonóm közösségek folyósítják, amelyek felhatalmazást kaptak az **Idősök és a Szociális Szolgáltatások Intézete** (*Instituto de Mayores y Servicios Sociales, IMSERSO*) feladatköreinek ellátására.

E nyugdíjak kedvezményezettjei kötelesek 30 napon belül bejelenteni minden olyan, a helyzetükben bekövetkezett változást, amely nyugdíjjogosultságukra vagy annak összegére hatással lehet. Minden év első negyedévében be kell nyújtaniuk a háztartás előző évi éves jövedelmére vonatkozó kimutatást. Ezek az adatok az adóhatóságnál ellenőrizhetők.

A munkanélküli-segélyt az Állami Foglalkoztatási Közszolgálatnál (*Servicio Público de Empleo Estatal, SPEE*), a külföldön élő spanyol állampolgárok és a külföldről visszatérők

minimumjövedelmét pedig az Általános Bevándorlási Hivatalnál (*Dirección General de Emigración*) kell igényelni.

Az egyedi szociális ellátásokkal kapcsolatos kérdésekkel az *IMSERSO*-hoz kell fordulni, a tengerészek pedig a Tengerészeti Szociális Intézetnek (*Instituto Social de la Marina, ISM*) címezhetik kérdéseiket.

A tévesen vagy megtévesztő igénylés alapján folyósított ellátásokat kötelező behajtani a kedvezményezettől, továbbá abban az esetben is, ha a kedvezményezett nem értesítette a szolgálatokat körülményeinek megváltozásáról.

XII. fejezet: Tartós ápolás-gondozás

Mikor jogosult tartós ápolás-gondozásra?

Az a személy, akinek életkora, betegsége vagy fogyatékosága miatt fizikai, szellemi, értelmi vagy érzékszervi önállósága csökken vagy elveszíti azt, és aki a mindennapi élet alapvető tevékenységeinek elvégzéséhez más személy segítségére (vagy a szellemi fogyatékkal élő vagy betegségben szenvedő személyek esetén az önálló életvitelhez egyéb támogatásra) szorul, jogosult lehet tartós ápolás-gondozási ellátásokra.

Ilyen ellátásban azok a spanyol állampolgárok részesülhetnek, akik legalább öt évig – és azon belül a kérelmet közvetlenül megelőző két naptári évben – spanyol területen lakóhellyel rendelkeznek. A hazatért spanyol emigránsok szintén jogosultak lehetnek. A hazatért spanyol emigránsok szintén jogosultak lehetnek.

Az ellátások akkor vehetők igénybe, ha a jövedelem és a személyes vagyon mértéke nem halad meg egy meghatározott szintet. További feltétel, hogy az igénylőnek legalább napi egyszeri segítségre kell szorulnia a mindennapi élet alapvető tevékenységeinek elvégzéséhez.

A gondozásra szorultságnak több foka (*grados de dependencia*) különböztethető meg:

- I. fok: enyhe gondozásra szorultság (legalább napi egyszeri segítségnyújtásra van szükség);
- II. fok: jelentős mértékű gondozásra szorultság (naponta legalább kétszeri segítségnyújtásra van szükség);
- III. fok: súlyos gondozásra szorultság (folyamatos segítségnyújtásra van szükség).

Mindegyik szint további két alszintre tagolódik.

Életkori követelmények nincsenek, de a háromévesnél fiatalabb gyermekekre különleges rendelkezések vonatkoznak.

Finanszírozott ellátások

Természetbeni és pénzbeli ellátások egyaránt nyújthatók. A két ellátási forma azonban nem szabadon megválasztható. Ezenfelül a pénzbeli ellátások természetbeni ellátásokkal való halmozása sem engedélyezett: pénzbeli ellátások akkor adhatók, ha természetbeni ellátás nyújtására (pl. kapacitáshiány miatt) nincs mód.

Természetbeni ellátások

Természetbeni ellátásként a segítségnyújtás több formája biztosított a gondozásra szoruló személy otthonában. A kedvezményezett ezenfelül telefonos segítségnyújtásra és megelőző intézkedésekre is jogosult lehet.

A napközi és éjszakai ellátó központok látogatása a részleges házi szakápolás egyik formája. Az ellátás hossza és jellege a kedvezményezett egyéni szükségleteitől függ.

A tartós házi ápolás-gondozást szakintézmények, elsősorban időotthonok és a fogyatékkal élőket gondozó központok biztosítják.

A kedvezményezettnek adott esetben önrészt kell fizetnie az ellátásért, hozzájárulásának mértékét azonban az ellátás típusa és költsége, valamint saját pénzügyi helyzete határozza meg.

Pénzbeli ellátások

A pénzbeli tartós ápolás-gondozási ellátás összege törvényben meghatározott, és a gondozásra szorultság mértéke szerint változik. Maximális összege havi 833,96 EUR.

A pénzbeli ellátásokat a kedvezményezett által kapott bármely más hasonló jellegű vagy célú állami ellátás összegével csökkentik. A pénzbeli tartós ápolás-gondozási ellátások különösen összeegyeztethetetlenek az alábbiakkal: súlyos rokkantság címen megítélt, járulékalapú kiegészítő összeg; legalább 75%-os fogyatékkal élő és más személy segítségére szoruló, 18 évnél idősebb eltartott gyermek után járó nem járulékalapú kiegészítő összeg; a harmadik személy általi segítségnyújtásért nyújtott támogatás (pl. nem járulékalapú rokkantsági nyugdíjhoz).

Tartós ápolás-gondozás igénybevétele

Az autonóm közösségek (*Comunidades Autónomas*) egészségügyi és szociális szakemberekből álló értékelő tanácsa az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által létrehozott, a funkcióképesség, a fogyatékoság és az egészség nemzetközi osztályozása (*ICF*) szerinti skála alapján értékeli a gondozásra szorultság mértékét. Lehetőség van rendszeres felülvizsgálatra.

Az ellátást biztosíthatják professzionális szolgáltatók, tehát állami, magán- vagy vegyes tulajdonú intézmények és otthoni ápolást nyújtó szolgáltatók. A kedvezményezett hozzátartozói vagy közeli ismerősei informálisan ápolással foglalkozó személyként nyújthatnak gondozást.

A pénzbeli ellátásokat a kedvezményezettnek folyósítják, aki kifizeti az informálisan ápolással foglalkozó személyt. Ez utóbbi ellátást kötelezően a szociális biztonsági rendszer fedezi.

Melléklet: Az intézmények kapcsolattartási adatai és hasznos honlapok

A Spanyolországban érvényes jogosultsági feltételekről és egyedi szociális biztonsági ellátásokról részletesebb tájékoztatás kérhető a szociális védelmi rendszer irányításáért felelős állami intézményektől.

Ha olyan szociális biztonsággal kapcsolatos kérdése van, amely egynél több uniós országot érint, a kapcsolattartó intézményt megkeresheti az Európai Bizottság által fenntartott és a következő címen elérhető intézményi címtárban: <http://ec.europa.eu/social-security-directory..>

Ha meg szeretné tudni, milyen következményekkel jár az ellátásokra nézve, ha két vagy több tagállamban is biztosított, keresse fel a következő szervezeteket:

Munkaügyi és Szociális Biztonság Minisztériuma

Ministerio de Empleo y Seguridad Social
Agustín de Bethencourt, 4
28071 Madrid
Tel.: +34 91 3630000
Fax: +34 91 5332996
E-mail: informacionmtin@meyss.es
<http://www.mtin.es>, <http://www.meyss.es>

Egészségügyi, Szociális Szolgáltatási és Esélyegyenlőségi Minisztérium

Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad
Paseo del Prado, 18–20.
28071 Madrid
Tel.: +34 91 596 10 00
Fax: +34 91 596 44 80
E-mail: oiac@msssi.es
<http://www.msssi.es>

Általános Társadalombiztosítási Pénztár

Tesorería General de la Seguridad Social
Plaza de los Astros, 5– 7.
28007 Madrid
Tel.: +34915038000
Fax: 3491 503841 +3491 5038412
<http://www.seg-social.es>

Nemzeti Társadalombiztosítási Intézet

Instituto Nacional de la Seguridad Social
c/ Padre Damián, 4
28036 Madrid
Tel.: 34915688300
Fax: 34915640484
<http://www.seg-social.es>

Nemzeti Egészségügyi Igazgatási Intézet

Instituto Nacional de Gestión Sanitaria

c/ Alcalá, 56

28071 Madrid

Tel.: +34 91 3380365

Fax: +34 91 3380853

E-mail: informacioningesa@ingesa.mssi.es

<http://www.ingesa.mssi.es>

Az Idősek és a Szociális Szolgáltatások Intézete

Instituto de Mayores y de Servicios Sociales

Avda. de la Ilustración s/n con vta. A Ginzo de Limia, 58

28029 Madrid

Tel.: + 34 901 109 899

Fax: +34 91 7033981

E-mail: buzon@imserso.es

<http://www.imserso.es>

<http://www.dependencia.imserso.es>

Állami Foglalkoztatási Közszolgálat

Servicio Público de Empleo Estatal

c/ Condesa de Venadito, 9

28027 Madrid

Tel.: +34 91 5859888

Fax: +34 91 4080017

E-mail: inem@inem.es

<http://www.sepe.es>

Tengerészeti Szociális Intézet

Instituto Social de la Marina

C/ Genova, 24

28004 Madrid

Tel.: +34917006600

Fax: +34 91 7006716

<http://www.seg-social.es>